

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-консультаційний центр
заочної освіти
Кафедра публічного управління та
менеджменту природоохоронної
діяльності

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: Управління дохідністю підприємства

Виконав студент групи У- 51
спеціальності 073 «Менеджмент»
Ісгандаров Турал Фірудін огли

Керівник канд.екон.наук, доц.
Павленко Олена Пантіліївна

Консультант

Рецензент д-р екон.наук, проф.
ОНАХТ
Немченко Валерій Вікторович

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Навчально-консультаційний центр заочної освіти
Кафедра Публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності
Рівень вищої освіти бакалавр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
(шифр і назва)
Освітня програма Менеджмент
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Павленко О.П.
“19” квітня 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

студенту(ці) Ісгандарову Туралу Фірудін огли
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Управління дохідністю підприємства
керівник роботи Павленко Олена Пантіліївна, канд.екон.наук, доц.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання),
затверджені наказом ОДЕКУ від “ ” 2021 року №

2. Строк подання студентом роботи
3. Вихідні дані до роботи офіційні статистичні та нормативно-правові матеріали, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, національні та міжнародні рекомендації та стандарти, в яких детально висвітлено основи та методи аналізу господарської діяльності підприємства
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи формування резервів збільшення виробництва продукції на підприємстві
2. Аналіз ефективності формування та використання резервів збільшення виробництва продукції та вплив обсягу її пропозиції на дохідність ПАТ «Світ пива»

3. Напрями підвищення ефективності використання резервів збільшення виробництва продукції

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Динаміка основних показників ефективності управління на підприємстві за 2018-2020 рр.

2. Динаміка обсягу та структури виробництва основних видів послуг на підприємстві за 2018-2020 рр.

3. Аналіз показників ефективності використання основних засобів

4. Динаміка та структура витрат за економічними елементами за 2018-2020 рр.

5. Заходи щодо вдосконалення методів прийняття управлінських рішень

Консультанти розділів роботи

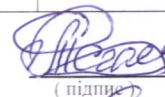
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 19 квітня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1.	Робота з літературними джерелами	19.04-24.04.21	65	задовільно
2.	Робота над розділом 1 « <u>Теоретичні основи формування резервів збільшення виробництва продукції на підприємстві</u> »	25.04-07.05.21	65	задовільно
3.	Робота над розділом 2 « <u>Аналіз ефективності формування та використання резервів збільшення виробництва продукції та вплив обсягу її пропозиції на дохідність ПАТ «Світ пива»</u> »	08.05-19.05.21	65	задовільно
4.	Рубіжна атестація	11.05-15.05.21	65	задовільно
5.	Робота над розділом 3 « <u>Напрями підвищення ефективності використання резервів збільшення виробництва продукції</u> »	20.05-03.06.21	65	задовільно
6.	Оформлення роботи	04.06-06.06.21	65	задовільно
7.	Здача роботи на кафедрі (п.4.1)	07.06.21	65	задовільно
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)		65	задовільно

Студент

(підпис)

Ісгандаров Т.Ф. огли
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Павленко О.П.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВІВ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	8
1.1. Поняття та сутність виробництва продукції.....	8
1.2. Фактори, що впливають на виробництво та обсяги продукції.....	14
1.3. Резерви збільшення виробництва продукції організації.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕЗЕРВІВ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТА ВПЛИВ ОБСЯГУ ЇЇ ПРОПОЗИЦІЇ НА ДОХІДНІСТЬ ПАТ «СВІТ ПИВА».....	24
2.1. Загальна характеристика основних техніко-економічних показників діяльності ПАТ «Світ пива»	24
2.2. Аналіз складу, руху та ефективності використання основних засобів на підприємстві та їх взаємозв'язок з виробництвом продукції.....	33
2.3. Оцінка показників дохідності ПАТ «Світ пива».....	40
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗЕРВІВ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ.....	45
3.1. Шляхи підвищення ефективності використання резервів збільшення виробництва продукції на ПАТ «Світ пива».....	45
3.2. Стратегічне управління на ПАТ «Світ пива».....	48
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	58
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми. За умов ринкової економіки господарюючим суб'єктам надані широкі права та можливості у реалізації своїх економічних інтересів, вибору способів організації виробництва, збуту продукції. При цьому підприємства виходять із власних ресурсних можливостей з врахуванням широкого спектру факторів, які впливають на ефективність використання виробничого потенціалу.

Побудова ринкового організаційно-економічного механізму значною мірою залежить від удосконалення методології та організації комплексного економічного аналізу, особливо на рівні підприємства як первинної ланки економічної системи країни. В даних умовах економічний аналіз суттєво змінює свою цільову орієнтацію, значно поглиблюється і розширюється зона аналітичного пошуку та діагностики, вдосконалюється методика та організація системних досліджень. Постає необхідність перебудови системи комплексного економічного аналізу відповідно до його нової функціональної ролі.

Зміст економічного аналізу становить комплексне і взаємопов'язане дослідження процесів і явищ господарської діяльності підприємств, об'єднань та їх структурних підрозділів, визначення на цій основі причинно-наслідкових зв'язків і тенденцій розвитку з метою обґрунтування та оцінки ефективності управлінських рішень за встановленими критеріями господарювання.

Економічний аналіз обов'язково повинен передувати прийняттю науково обґрунтованих управлінських рішень. Він має не лише виявити проблеми, а й розкрити можливості подальшого зростання. За цих умов зростає важливість проведення своєчасного економічного аналізу в промисловості, зокрема для виявлення додаткових резервів збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції.

Метою роботи є опрацювання теоретичних та практичних аспектів формування резервів збільшення виробництва продукції та вплив обсягу її пропозиції на дохідність підприємства.

Відповідно до даної мети визначено такі основні *завдання* дослідження:

- визначити поняття та сутність виробництва продукції;
- охарактеризувати фактори, що впливають на виробництво та обсяги продукції;
- дослідити резерви збільшення виробництва продукції організації;
- надати характеристику діяльності ПАТ «Світ пива» ;
- проаналізувати склад, рух та ефективність використання основних засобів на підприємстві;
- оцінити показники дохідності ПАТ «Світ пива» ;
- визначити напрями підвищення ефективності використання резервів збільшення виробництва продукції.

Об'єктом дослідження є процес формування резервів збільшення виробництва продукції та вплив обсягу її пропозиції на дохідність підприємства.

Предмет дослідження – шляхи удосконалення формування резервів збільшення виробництва продукції та вплив обсягу її пропозиції на дохідність підприємства в сучасних умовах ринкового середовища.

При написанні роботи використовувались такі *методи* як: системний аналіз як загальний метод дослідження, логічний та аналітичний при удосконаленні теоретичних положень щодо резервів збільшення виробництва продукції на підприємстві; методи статистичного аналізу та таблично-графічний метод - у процесі дослідження динаміки явищ і процесів; метод моделювання - при визначенні перспективних напрямів удосконалення діяльності організації та інші.

Підґрунтям дослідження стали *інформаційні джерела* які включають в себе офіційні статистичні та нормативно-правові матеріали, наукові праці

вітчизняних та зарубіжних вчених, національні та міжнародні рекомендації та стандарти, в яких детально висвітлено основи та методи аналізу господарської діяльності підприємства.

Практична значущість отриманих результатів роботи полягає в тому, що запропоновані практичні рекомендації щодо удосконалення формування та використання резервів збільшення виробництва продукції та вплив обсягу її пропозиції на дохідність підприємства дозволяють приймати науково обґрунтовані управлінські рішення, які забезпечують ефективне функціонування підприємства.

ВИСНОВКИ

Отже, з проведеного аналізу ПАТ «Світ пива» можна зробити такі висновки:

1. Аналіз діяльності підприємства розпочинають з вивчення обсягу виробництва та реалізації продукції, тому що від цього залежить діяльність підприємства як самостійного суб'єкта ринку.

Зміст аналізу обсягу виробництва та реалізації продукції становить комплексне і взаємопов'язане дослідження процесів і явищ господарської діяльності підприємств, об'єднань та їх структурних підрозділів, визначення на цій основі причинно-наслідкових зв'язків і тенденцій розвитку з метою обґрунтування та оцінки ефективності управлінських рішень за встановленими критеріями господарювання.

2. Проаналізувавши загальні показники обсягу товарної продукції, слід визначити головні чинники, які спричинили негативні тенденції та окремі зриви завдань.

3. Щоб постійно забезпечувати зростання прибутку, треба шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання. Резерв — це кількісна величина. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва продукції і її реалізації.

4. ПАТ «Світ пива», засновано у липні 1994 року. ПАТ «Світ пива», будучи виробничо-торгівельною базою ПАТ «Світ пива» до лютого місяця 1998 року, з моменту свого існування спеціалізувалося по реалізації продукції ПАТ «Світ пива» через оптову торгівлю і по виробництву столярних та бетонних виробів.

На сьогодні асортимент напоїв, мінеральних та питних вод підприємства нараховує 30 найменувань і включає 9 різних видів пакування. Пріоритетні напрямки діяльності підприємства на майбутнє визначаються маркетинговими дослідженнями ринку напоїв і води.

5. Дослідивши показники ефективності використання основних фондів можна зробити висновок, що обсяг товарної продукції у 2020 р. порівняно із 2018 р. збільшився на 2,2 %, середньорічна вартість основних фондів зменшилась на 5 % і становила 96148,5 тис.грн у 2020 р. порівняно із 101834,5 тис.грн у 2018 р. Питома вага активної частини у вартості основних фондів становить 78 % у 2018 р., а у 2020 р вона зменшилась на 3 % і становила 75 %.

6. Не зважаючи на несприятливі зовнішні та внутрішні умови підприємству вдається щорічно збільшувати обсяги реалізованої продукції за рахунок збільшення продуктивності праці та фондівіддачі, але у підприємства є резерви для нарощування обсягу реалізації, зокрема, через збільшення вартості основних фондів.

7. Загальний аналіз ПАТ «Світ пива» показує, що дане підприємство є досить прибутковим. Але у його роботі можна прослідкувати і негативні тенденції, зокрема: зменшення чистого прибутку у 2020 році, фондівіддачі, зростання витрат на 1 грн реалізованої продукції. Це дає підстави стверджувати, що в подальшому на підприємстві необхідно запровадити низку стабілізуючих заходів, зокрема:

- Модернізація виробництва, тобто, заміна застарілого обладнання більш сучасним.
- Запровадження новітніх технологій, що дозволять ефективніше використовувати ресурси.
- Реформування кадрової політики, тобто збільшення частки висококваліфікованих кадрів як в управлінському апараті так і на виробництві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрушков Б. Основи менеджменту / Б. Андрушков, О. Кузьмін. - Львів: Світ, 2005. – 295 с.
2. Басовский Л.Е. Менеджмент: учеб. пособ. / Л.Е. Басовский. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 216 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навчальний. посібник. / І.М. Бойчик. - К.: Атіка, 2019. - 528 с.
4. Болюх М.І. Економічний аналіз: навчальний посібник / М.І. Болюх, В.З. Бурчевський. - К: КНЕУ, 2018. - 540 с.
5. Бурцева Т.А. Управление маркетингом / Т.А. Бурцева. – М.: Экономистъ, 2005. – 271 с.
6. Вевзелюк А.А. Розрахунки ефективності господарських заходів / А. А. Вевзелюк. – Мінськ: Наука, 2009. – 419 с.
7. Герасименко І.М. Оцінка ефективності системи управління підприємства в контексті організаційного розвитку / І.М. Герасименко, Н.В. Горбатовська // Проблеми системного підходу в економіці. – 2019. – № 4 – С. 111-125.
8. Гетьман О.О. Економіка підприємства: Навч. посібник / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – 2-ге вид. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 488 с.
9. Гончаров А.Б. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. / А.Б. Гончаров. – Х.:ВД «ІНЖЕК», 2009 р. – 240 с.
10. Горбатовська Н.В. Моніторинг та оцінка організаційних змін на підприємстві / Н.В. Горбатовська, О.О. Удалих // Бизнес–Информ. – 2018. – № 3. – С. 135-137.
11. Гридчин М. В. Финансовый менеджмент: Курс лекций. - 3-е изд., стереотип. / М.В. Гридчин. - К.: МАУП, 2011. - 160 с.
12. Дідковська Л.Г. Менеджмент: навч. посібник / Л.Г. Дідковська, П.Л. Гордієнко. – К.: Алерта: КНТ, 2007. – 516 с.

13. Довгалюк В.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання Навчальний посібник. / В.І. Довгалюк. - Хмельницький, НВП «Еврика» ТОВ, 2009. – 156 с.
14. Дубинский С.В. Аутсорсинг как инструмент усовершенствования организационно-экономического механизма управления предприятием / С.В. Дубинский // Бизнес-информ. – 2015. – № 7. – С. 159–162.
15. Дубінський С.В. Сучасні підходи до вдосконалення організаційно-економічного механізму управління діяльністю промислових підприємств / С.В. Дубінський // Європейський вектор економічного розвитку. - 2019. - № 1 (16). - С.65-72.
16. Духонина О. Управление предприятиями в современных условиях / О.Духонина, П. Горянский // Финансовая газета. Региональный выпуск. - 2020. - № 10. - С. 96-99.
17. Егоршин А.П. Управление персоналом: учебник для вузов / А.П. Егоршин. - Н. Новгород: НИМБ, 2008. - 346 с.
18. Євтушенко О.Н. Управлінські рішення: сутність та характерні риси / О.Н. Євтушенко // Наукові праці. Державне управління. – 2019. - № 12. – С. 47-50.
19. Завадський І.С. Менеджмент: навч. посіб. / І.С. Завадський. - К.: УФІМБ, 2004. – 542 с.
20. Загірняк Д.М. Організаційне забезпечення стратегічного вибору підприємства: монографія / Д.М. Загірняк; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. - Луганськ: В-во СНУ ім. В. Даля, 2014. - 191 с.
21. Зятковський І.В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств. / І.В. Зятковський. - Тернопіль: Екон. думка, 2008. - 228 с.
22. Іванченко Н.О. Розробка управлінських рішень в діяльності підприємства. / Н.О. Іванченко, В.О. Яцюрук. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/pspe/2015_1/Yacuruk_112.htm

23. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В.М. Івахненко. - К.: КНЕУ, 2010. – 263 с.
24. Ізмайлова К. В. Сучасні технології фінансового аналізу: Навч. посібник. / К.В. Ізмайлова. - К.: МАУП, 2003. — 148 с.
25. Карданская Н.А. Основы принятия управленческих решений / Н.А. Карданская. - М.: Русская Деловая Литература, 2008. - 288 с.
26. Коверга С.В. Особливості управління розвитком промислового виробництва / С.В. Коверга, І.С. Грозний // Наукові праці. Серія «Економіка». – Вип. 177. – т. 189. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2019. – С. 73-77.
27. Колпаков В.М. Теория и практика принятия управленческих решений: учеб. пособие / В.Н. Колпаков. - К.: МАУП, 2000. - 256 с.
28. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навчальний посібник/ М.Я. Коробов. – К.: Знання, 2010. – 378 с.
29. Кравченко В.О. Основы менеджменту: Навчальний посібник / В.О. Кравченко. – Одеса: Атлант, 2019. – 211 с.
30. Кузьмін О.Є. Основы менеджменту: підручник – 2-ге вид. випр.. і доп. / О.Є Кузьмін, О.Г. Мельник. – К.: «Академвидав», 2007. – 416 с.
31. Литвин Б.М. Економіко-аналітична діяльність в організації: підручник / Б.М. Литвин. – К.: «Хай-Тек Прес», 2009. – 423 с.
32. Мазур В.С. Нові підходи і форми менеджменту, як особливого типу управління / В.С. Мазур // Пріоритети економічного розвитку України: історія та сьогодення. – Вінниця, 2018. – С. 178-183.
33. Мала Н.Т. Мистецтво прийняття управлінського рішення / Н.Т. Мала, І.С. Проник // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». - Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2018. - Вип. 20.14. - С. 345-351.

34. Мала Н.Т. Управлінське рішення: класифікація та процес прийняття / Н.Т. Мала // Менеджмент. – 2019. - № 11 (3). – С. 20-24.
35. Мартиненко М.М. Основи менеджменту: Підручник. / М.М. Мартиненко. - К.: «Каравелла», 2005. - 341 с.
36. Мескон М. Основы менеджменту / Мескон Майкл, Альберт Майкл, Хедоури Франклин; [под общ. ред. Л. И. Евенко]. - М.: - ДЕЛЮ, 1997. - 704 с.
37. Мильнер Б.З. Теория организации: [учебник] / Б.З. Мильнер. – М.: ИНФРА-М, 2019. – 345 с.
38. Мілай А. О. Кредитно-розрахункові операції: Навч. посібник. / А.О. Мілай. - К.: МАУП, 2004. — 204 с.
39. Мірошніченко Ю.Р. Організаційно-правові засади підготовки та прийняття державно-політичних рішень / Ю.Р. Мірошніченко. - Харків: Фактор, 2004. - 224 с.
40. Мякота В. Собівартість продукції: від випуску до реалізації / В. Мякота В. - Х.: Фактор, 2019. – 173 с.
41. Новицький В.Є. Теорія і практика аналізу виробництва продукції / В.Є. Новицький // Економічний часопис - №1. – 2020. – с. 22-25.
42. Осовська Г. Основи менеджменту: навч. посібн. / Г. Осовська, О. Осовський. – К.: Кондор, 2006. – 664 с.
43. Пилипенко С.М. Менеджмент: Навч. посіб. / С.М. Пилипенко, А.Л. Пилипенко, В.І. Отенко. - Х.: ХДЕУ, 2008. - 208 с.
44. Пилипко А.Г. Формула вирішення управлінських завдань - марево чи реальність / А.Г. Пилипко // Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць. - 2018. - № 1 (23). – С. 356-362.
45. Писаревський І.М. Менеджмент організацій: навч. посіб. / І.М. Писаревський, Л.А. Нохріна, О.В. Познякова. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 133 с.
46. Подсолонко А.О. Менеджмент: теорія і практика: Навчальний посібник. / А.О. Подсолонко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 370 с.

47. Саати Т.А. Принятие решений. Метод анализа иерархий / Т.А. Саати. - М.: Радио и связь, 2003. – 344 с.
48. Скібіцька Л.І. Менеджмент: навчальний посібник / Л.І. Скібіцька, О.М. Скібіцький. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 416 с.
49. Скрипко Т.О. Менеджмент: Навч. посібник / Т.О. Скрипко, О.О. Ланда. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 176 с.
50. Смирнов Э.А. Разработка управленческого решения: Учебник / Э.А. Смирнов. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. - 271 с.
51. Стадник В.В. Менеджмент: [посібник] / В.В. Стадник, М.А. Йохна. - К.: Академвидав, 2003. - 464 с.
52. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: Підручник / Ф.І. Хміль. – К.: Академвидав, 2005. – 608 с.
53. Цюцюра М.І. Теоретичні основи та сутність управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень / М.І. Цюцюра // Управління розвитком складних систем. – 2015. - № 9. – С. 50-58.
54. Чудновская С.Н. Управленческие решения: [учебник] / С.Н. Чудновская. - М.: Эксмо, 2007. - 368 с.
55. Чучалов Е.А. Прийоми економічного аналізу. / Е.А. Чучалов. – М.: Фінанси й статистика 2008. – 76 с.
56. Швиданенко Г.О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства. / Г.О. Швиданенко – К.: КНЕУ, 2009. – 192 с.
57. Шегда А.В. Менеджмент: навч.посіб. / А.В. Шегда. - К:«Знання», 2004. – 501 с.
58. Шершньова З.С. Стратегічне управління: підручник / З.С. Шершньова. – 2-ге вид. – К.: КНЕУ, 2014. – 699 с.
59. Шершньова Н.С. Методи прийняття управлінських рішень: підручник / Н.С. Шершньова. – 2-ге вид. – К.: КНЕУ, 2004. – 699 с.
60. Ярошевська О.В. Резерви поліпшення основних техніко-економічних показників діяльності підприємства / О.В. Ярошевська //

Наукові праці КНГУ, Економічні науки. – 2019. - №17– Режим доступу:
http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Npkntu_e/2010_17/stat_17/23.pdf.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Класифікація резервів за різними ознаками

Ознаки групування	Види резервів
За місцем виникнення	Внутрішньовиробничі Галузеві Регіональні Загальнодержавні
За факторами процесу праці	Покращення використання трудових ресурсів Покращення використання засобів праці Покращення використання предметів праці
За способом виявлення	Явні Приховані
За напрямками мобілізації та підставі вдосконалення	Підготовки виробництва Технології виробництва Техніки виробництва Організації управління, виробництва та праці
За терміном використання	Поточні Перспективні
За стадіями процесу відтворення	У сфері обігу У сфері виробництва У сфері матеріально-технічного забезпечення
За характером впливу на результати виробництва	На перед виробничій стадії На стадії виробництва На стадії експлуатації На стадії утилізації виробів
За кінцевими результатами, на які впливають резерви	Збільшення обсягу продукції Удосконалення структури та асортименту виробів Поліпшення якості продукції Зниження собівартості Підвищення прибутковості продукції

Джерело: [29].